

DOI: [10.32702/2307-2156-2020.3.31](https://doi.org/10.32702/2307-2156-2020.3.31)

УДК 352.07: 338.46

*Н. Г. Дутко,
к. держ. упр., доцент кафедри управління у сфері цивільного захисту,
Черкаський інститут пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля НУЦЗ України
ORCID: 0000-0002-4624-4807*

КОНЦЕСІЯ, ЯК ПЕРСПЕКТИВНА ФОРМА ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА

*N. Dutko,
PhD in Public Administration, Associate Professor of Management
in the field of civil protection Cherkasy Institute of Fire Safety
named after the Chornobyl Heroes of the National Science Center of Ukraine*

CONCESSION AS A PROMISING FORM OF PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIP

У статті розглянуто основні форми державно-приватного партнерства; сутність і особливості концесії, як перспективної та комплексної форми державно-приватного партнерства; визначено сфери застосування концесії; правове регулювання концесійної діяльності, виявлено основні переваги і ризики впровадження концесійних відносин.

В умовах соціально-економічних змін, що відбуваються, Україна потребує нової моделі забезпечення функціонування та розвитку соціальної інфраструктури, будівництва і житлово-комунального господарства, високотехнологічного виробництва, гуманітарного розвитку, тощо.

Важливим аспектом регіонального та місцевого розвитку є система взаємовідносин органів влади і приватного сектору, яка потребує створення нових форм та моделей партнерства для реалізації соціально-економічних завдань розвитку регіонів, міст, населених пунктів.

Пошуки ефективних форм та інструментів державно-приватного партнерства потребують аналізу механізмів їх функціонування, важливим елементом якого є взаємодія органів державної влади і приватного сектору.

У рамках здійснення державно-приватного партнерства можуть укладатися різні види договорів. Найбільш поширеною формою державно-приватного партнерства, що використовується при реалізації масштабних проектів, як свідчить зарубіжний досвід, вважається концесія. Проекти державно-приватного партнерства, реалізовані за договором концесії, використовуються в практичній діяльності багатьох держав.

Спільна участь місцевих органів влади, громадських організацій, наукових установ, підприємств у реалізації проектів державно-приватного партнерства сприяє довгостроковому розвитку партнерських відносин. Важливим також є розробка комплексу інформаційних заходів щодо краєвих практик державно-приватного партнерства, які дозволяють зміцнити громадську думку про переваги такої взаємодії.

Головною метою концесійної форми державно-приватного партнерства є залучення інвестицій для вирішення суспільно-економічних завдань, важливих для органів державної та органів місцевої влади. Договір концесії визначає чіткий перелік зобов'язань для приватного сектору, довгостроковий термін дії, виключно конкурсну основу прийняття рішень про передачу майна підприємств, сприяє реалізації капіталомістких, з тривалими

термінами окупності інноваційних проектів.

Отже, злагоджене співробітництво та державно-приватна взаємодія є основою соціально-економічного розвитку на регіональному і місцевому рівнях, тільки через партнерські стосунки державний і приватний сектори можуть отримати позитивні результати місцевого розвитку.

The article considers the main forms of public-private partnership; essence and features of the concession as a promising and complex form of public-private partnership; defined the scope of the concession; legal regulation of concession activities, identified the major benefits and risks of introduction of concession relations.

In the context of socio-economic changes, Ukraine needs a new model of ensuring the functioning and development of social infrastructure, construction and housing and communal services, high-tech production, humanitarian development, etc. An important aspect of regional and local development is the system of relations between authorities and the private sector, which requires the creation of new forms and models of partnership for the realization of socio-economic tasks of development of regions, cities and localities. The search for effective forms and tools of public-private partnership requires an analysis of the mechanisms of their functioning, an important element of which is the interaction of public authorities and the private sector.

Different types of contracts may be concluded within the framework of public-private partnerships. The most common form of public-private partnership used in the implementation of large-scale projects, as evidenced by foreign experience, is considered a concession. Public-private partnership projects implemented under the concession agreement are used in the practice of many countries. The joint participation of local authorities, public organizations, scientific institutions, entrepreneurs in the implementation of public-private partnership projects contributes to the long-term development of partnerships relations. It is also important to develop a set of information events on the best practices of public-private partnership, which can strengthen public opinion about the benefits of such interaction.

The main goal of the concession form of public-private partnership is to attract investment to solve social and economic problems that are important for state and local authorities. The concession agreement defines a clear list of obligations for the private sector, a long-term validity period, an exclusively competitive basis for making decisions on the transfer of property of enterprises, and contributes to the implementation of capital-intensive innovative projects with long payback periods.

Therefore, co-ordinated cooperation and public-private interaction are the basis of socio-economic development at regional and local levels, only through partnerships can the public and private sectors benefit from local development.

Ключові слова: державно-приватне партнерство; концесія; органи державної влади; органи місцевого самоврядування; приватні партнери.

Key words: public-private partnership; concession; public authorities; local authorities; private partners.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ТА ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ.

Впровадження державно-приватного партнерства в практику діяльності органів місцевої влади є одним із способів взаємовигідної співпраці з приватним сектором, спрямованим на задоволення суспільних потреб населення, що надає право органам влади вирішувати важливі завдання, одночасно скорочуючи витрати. Основною причиною, яка спонукає органи влади до співпраці з бізнесом, є обмежені бюджетні кошти та необхідність розширення інвестиційної діяльності. У процесі реалізації таких проектів частина ризиків покладається на приватних інвесторів, наприклад, ризики проектування та експлуатації. Особливо важливим є використання різних форм та видів партнерства органів влади, приватного і громадського секторів.

Основи нормативно-правового забезпечення державно-приватного партнерства досліджували вітчизняні та зарубіжні науковці, серед яких О. Вінник, Ж. Ведель, В. Варнавський, О. Вікарчук, С. Грищенко, А. Дехтяр, І. Килимник, Т. Коляда, Є. Коровін, В. Сазонов, О. Петерсен, Н. Киннок, С. Ліндер, А. Родін та інші.

МЕТА СТАТТІ.

Мета публікації полягає у визначенні основних форм державно-приватного партнерства; сутності і особливостей концесії, як перспективної та комплексної форми державно-приватного партнерства, правового регулювання концесійної діяльності, основних переваг і ризиків впровадження концесійних відносин.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ.

Державно-приватне партнерство має широкий спектр різних форм, а саме: це угоди, які надаються приватним партнерам на виконання робіт і надання послуг, на управління, на постачання продукції для державних і суспільних потреб, договори технічної допомоги; концесії, фінансовий лізинг, оренда, угоди про розподіл продукції, партнерство у політичній сфері та ін. Система короткострокових угод використовується у господарській практиці органами державної влади та органами місцевого самоврядування як за кордоном, так і в Україні.

У рамках здійснення державно-приватного партнерства відповідно до Закону України № 2404–VI “Про державно-приватне партнерство” та інших законодавчих актів України можуть укладатися: концесійний договір; договір управління майном; договір про спільну діяльність, інші договори. Договір, укладений у рамках державно-приватного партнерства, може містити елементи різних договорів (змішаний договір), умови яких визначаються відповідно до цивільного законодавства України [1, ст. 5].

Для здійснення державно-приватного партнерства, за визначенням Національної ради США з питань публічно-приватного партнерства, пропонується наступна класифікація партнерства за формами:

- партнерства, створені з метою якнайшвидшої реалізації пріоритетних інфраструктурних проєктів і, таким чином, створені згідно з процедурою пакетного тендеру;
- створені для залучення управлінської експертизи приватного партнера для реалізації великих і комплексних програм;
- з метою залучення нових технологій, розроблених у приватному секторі;
- мають на меті залучити різноманітні фінансові ресурси, доступні для бізнесу;
- дозволяють забезпечити сприятливі умови для розвитку
- інфраструктури, створеної приватним партнером [2, с. 10].

Зарубіжний досвід взаємодії державного і приватного секторів свідчить, що найбільш поширеною контрактною формою партнерства, що використовується при реалізації масштабних проєктів, вважається концесія.

Саме поняття “концесія” від лат. *concession*; англ. *concession* – дозвіл, поступка) означає дароване приватній особі право на здійснення якого-небудь виду діяльності, який держава вважає своєю прерогативою, у тому числі з використанням державного майна.

Відповідно до ч. 1 ст. 406 Господарського кодексу України концесія – це надання з метою задоволення суспільних потреб уповноваженим органом державної влади чи органом місцевого самоврядування на підставі концесійного договору на платній та строковій основі вітчизняним або іноземним суб’єктам господарювання (концесіонерам) права на створення (будівництво) та/або управління (експлуатацію) об’єктом концесії за умови взяття концесіонером на себе відповідних зобов’язань, майнової відповідальності і підприємницького ризику. Сфери господарювання, в яких дозволяється концесійна діяльність, об’єкти права державної або комунальної власності, що можуть надаватися в концесію, а також види підприємницької діяльності, які не дозволяється здійснювати на концесійній основі, визначаються законом [3].

Згідно зі ст. 1 Закону України «Про концесії» відповідно до договору концесії уповноважений орган виконавчої влади чи орган місцевого самоврядування (концесіодавець) надає на платній та строковій основі суб’єкту підприємницької діяльності (концесіонеру) право створити (побудувати) об’єкт концесії чи суттєво його поліпшити та (або) здійснювати його управління (експлуатацію) з метою задоволення громадських потреб [4].

Концесійна форма партнерства передбачає систему відносин між державою (концедентом), з одного боку, та приватною юридичною або фізичною особою (концесіонером) з другої, що виникають в результаті надання концедентом концесіонеру прав користування державною власністю на оплатній основі і при умові її повернення концедентові, а також прав на здійснення видів діяльності, які становлять виняткову монополію держави [5, с. 38].

Концесія – це перспективна і комплексна форма партнерства. По-перше, на відміну від орендних та інших відносин, вони мають довгостроковий характер, що дає право сторонам здійснювати стратегічне планування своєї діяльності. По-друге, в концесіях приватний сектор є незалежним в ухваленні адміністративно-господарських і управлінських рішень, що відділяє їх від спільних підприємств. По-третє, у держави в рамках як концесійного договору, так і законодавчих норм залишається достатньо важелів впливу на концесіонера в разі порушення ним умов концесії, а також за необхідності захисту суспільних інтересів [5, с. 21- 22].

Аналізуючи договір концесії, можна визначити такі її основні ознаки:

- предметом концесії є державна та комунальна власність, а також монополні сфери діяльності органів державної та місцевої влади;
- суб’єктами концесійного договору є органи державної влади і органи місцевого самоврядування як власники майна;
- цілі концесії – забезпечення суспільних інтересів та потреб населення;

- концесія завжди має договірну основу;
- обмеженість концесійного терміну;
- концесія узаконює відшкодування і повернення предмета договору, який надається приватному партнеру на виконання її умов на оплатній основі, визначеній умовами договору.

Пріоритетними для застосування концесій є інфраструктурні галузі, де поєднуються інвестиції приватних партнерів, досвід і висококваліфіковане управління органів влади. Нині визначені три види концесій, які мають своє застосування, а саме: на вже існуючі об'єкти; на будівництво та модернізацію інфраструктурних об'єктів; на передачу державного і комунального майна в управління приватному партнеру. Протягом останніх років змінюються сфери впровадження державно-приватного партнерства. Прикладом є концесії, які застосовувалися раніше для будівництва доріг, аеропортів, а сьогодні доцільним є використання форм державно-приватного партнерства на регіональному та місцевому рівнях: у житлово-комунальному господарстві, транспорті, освіті, культурі та в інших галузях соціальної інфраструктури. Концесії вважаються найбільш привабливим інструментом для вирішення масштабних тривалих інфраструктурних проєктів.

Договір концесії має досить тривалий термін дії, строк його дії не може бути меншим десяти років та більшим п'ятдесяти років, що відрізняє договір концесії від договору оренди.

Строк дії концесійного договору встановлюється сторонами договору залежно від характеру та умов концесії.

Концесійні договори укладаються відповідно до законодавства України з концесіонерами, зокрема, іноземними інвесторами, Кабінетом Міністрів України або уповноваженим ним органом виконавчої влади, або визначеними законом органами місцевого самоврядування.

Передача концесіонером своїх майнових прав відповідно до концесійного договору третім особам можлива тільки за згодою концесіодавця. Відносини щодо надання в концесію об'єктів державної чи комунальної власності регулюються концесійним договором.

Визначення переліку об'єктів права комунальної власності, які можуть надаватися у концесію, здійснюється тільки на пленарних засіданнях відповідних рад. Уповноважений орган місцевого самоврядування приймає рішення про надання концесії на об'єкт за результатами концесійного конкурсу. У разі, коли після оголошення концесійного конкурсу заявку на участь подав лише один претендент, концесійний договір може бути укладений з цим претендентом шляхом погодження з ним істотних умов договору.

Підставою для недопущення претендента до участі у конкурсі може бути неподання у заявці необхідної інформації, подання її у неповному обсязі або подання неправдивої інформації. Істотними умовами договору концесії є:

- сторони договору;
- види діяльності, роботи, послуги, які здійснюються за умовами договору;
- об'єкт концесії;
- умови надання земельної ділянки, якщо вона необхідна для здійснення концесійної діяльності;
- перелік видів діяльності, здійснення яких підлягає ліцензуванню, умови встановлення (зміни) цін, тарифів;
- строк дії договору концесії, умови найму, використання праці працівників – громадян України;
- умови використання вітчизняної сировини, матеріалів;
- умови та обсяг поліпшення об'єкту концесії та порядок компенсації зазначених поліпшень;
- умови, розмір та порядок внесення концесійних платежів;
- порядок використання амортизаційних відрахувань;
- відновлення об'єкта концесії та умови його повернення;
- відповідальність за невиконання або неналежне виконання зобов'язань за договором, порядок внесення змін у договір, порядок вирішення спорів;
- страхування концесіонером об'єктів концесії;
- право на отримання інформації та проведення перевірки виконання умов договору;
- порядок та умови передачі, у тому числі з наданням гарантії кредиторам, прав і зобов'язань, що впливають з концесійного договору [2, с. 53–55].

Важливим аспектом ефективної взаємодії органів місцевої влади та приватного партнера є стабільність взаємовідносин. Тому законодавство, яке постійно змінюється, ускладнює договірні стосунки партнерів у частині, що стосується їх інтересів. При цьому, також важливим є принцип прозорості та відкритості при проведенні концесійного конкурсу, визначення суми компенсації у випадку порушення однієї із сторін умов договору.

Концесія є дієвим засобом залучення інвестицій органами державної влади та органами місцевого самоврядування, де право володіння і управління об'єктами державної і комунальної власності на визначений договором термін передається приватному партнеру. Важливо зазначити, що в концесію передаються об'єкти державної і комунальної власності, які не підлягають приватизації.

Практика застосування проєктів державно-приватного партнерства за концесійною формою партнерства в країнах з різним рівнем соціально-економічного розвитку свідчить, що вони ефективно використовуються у транспортній (автодороги, аеропорти, залізниці, морські порти,) та соціальній інфраструктурі (сферах охорони здоров'я, освіти, культури і туризму), житлово-комунальному господарстві (водопостачання, енергозберігаючі технології, електропостачання, газопостачання, тепlopостачання) [6, 323–330].

Поряд з існуючим широким спектром видів і форм партнерства державного і приватного секторів

Європейська Комісія віднедавна розрізняє: концесії договірною характеру, за якими партнерство державного і приватного секторів базується виключно на договірних відносинах [7].

Отже, відповідно до цього, приватному оператору за виконану роботу чи надані послуги гарантується винагорода від публічної організації та безпосередніх користувачів. Такі концесії регулюються директивами ЄС щодо проведення публічних тендерів.

Водночас, концесії інституційного характеру, за якими співпраця між державним і приватним сектором відбувається в рамках певної структури, охоплюють усі форми спільних підприємств між державними та приватними учасниками.

Слід зазначити, що такий розподіл базується на тому, що різноманітність практики запровадження концесій в країнах Європейського Співтовариства виявляється у двох основних моделях [8].

Наявний досвід застосування концесії як перспективної форми державно-приватного партнерства визначає ряд переваг, зокрема: забезпечення населення якісними послугами внаслідок запровадження інновацій за кошти концесіонера; підвищення ефективності робіт і послуг, можливість довгострокового розміщення інвестицій під гарантії держави; забезпечення необхідним фінансуванням інфраструктури та оснащення сучасним обладнанням; застосування потенціалу і капіталу приватних партнерів у сфері економічної та соціальної діяльності; залучення коштів приватних партнерів у розвиток об'єктів державної, комунальної власності; можливість зменшення бюджетних видатків на розвиток та запровадження нової інфраструктури.

Водночас, застосування концесії як форми державно-приватного партнерства має свої складності, а саме:

- високий рівень фінансового ризику для приватного сектору;
- відсутність досвіду професійного управління на регіональному та місцевому рівнях;
- нестабільна політична та соціально-економічна ситуація у державі, що не сприяє розвитку бізнесу, перешкоджає зростанню довіри приватних партнерів до укладення тривалих угод та створює додаткові ризики для концесіонера;
- відсутній механізм надання державних гарантій відносно шкоди, заподіяної під час концесії;
- як результат економічних негараздів приватного партнера може виникнути ситуація, коли об'єкти, які були здані в концесію органами державної влади і органами місцевого самоврядування для будівництва, залишаються незавершеними;
- недостатнє правове регулювання.

Таким чином, зміст концесійної діяльності можна звести до таких положень: органи державної влади та органи місцевого самоврядування як власники майна або системи послуг укладають на конкурсній основі договір концесії з приватним партнером, надаючи йому виключне право на експлуатацію свого майна; відповідно до договору приватний партнер бере на себе всю відповідальність за розміщення інвестицій, експлуатацію і технічне обслуговування об'єкта державної чи комунальної власності; концесіонер звітує безпосередньо власнику або керівному органу, створеному ним для управління роботою за договором концесії; власник або уповноважений ним орган залишається відповідальним за надання послуг громадянам, їх якість, безпеку громадян та вартість і ефективність робіт та послуг.

Застосування концесії в інфраструктурному розвитку дає можливість запровадження заходів щодо забезпечення зайнятості населення та створення нових робочих місць. Наслідком зниження рівня виробництва в умовах економічної кризи є вивільнення працівників та безробіття.

Зарубіжний досвід застосування механізмів державно-приватного партнерства в транспортній галузі виявив себе достатньо ефективним. Найбільший проект, укладений за договором концесії - це будівництво тунелю під протокою Ла-Манш. Він сполучив Францію з Великою Британією. Вдалим був проект будівництва підземної залізничної лінії через центр Лондона. За оцінкою експертів, вигода від проекту була значною, ефективне управління приватного сектору забезпечило високі результати. Органи державної влади залишаються власником лондонського міського метрополітену, при цьому фінансування інвестиційних проектів транспортної галузі здійснюється приватними компаніями.

Прийнятий Закон України "Про концесії на будівництво та експлуатацію автомобільних доріг" створює правову базу щодо впровадження договору концесії для реалізації нових інфраструктурних проектів і забезпечення зайнятості [9; 10].

В Україні є досвід застосування концесій органами місцевого самоврядування, а саме: передачі парків, об'єктів комунальної власності в концесію. Місцеві бюджети не мають необхідних коштів на утримання та розвиток соціальної інфраструктури, тому така практика дає змогу вирішити питання реконструкції, утримання та оснащення об'єктів комунальної власності. Необхідною умовою забезпечення відносин державно-приватної взаємодії на концесійних засадах має бути вдосконалення нормативно-правової бази.

ВИСНОВКИ З ПРОВЕДЕНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ЦЬОМУ НАПРЯМІ.

У цілому, в результаті дослідження встановлено, що договір концесії не передбачає приватизації та не забезпечує права власності на об'єкт для концесіодавця. Визначені законодавством умови договору гарантують право концесіонеру самостійно керувати об'єктом концесії протягом тривалого періоду (термін 10-50 рр.). При цьому, об'єкт залишається в комунальній власності, а концесіодавець має можливість залучати інвестиції в розвиток об'єктів та одержувати додаткові ресурси, забезпечивши постійний контроль за концесійною діяльністю. Відмітимо, що у разі невиконання або неналежного виконання концесіонером умов договору на об'єкти тепло-водопостачання, концесіодавець має право в односторонньому порядку відмовитися від

концесійного договору.

При передачі майна комунального підприємства у концесію та припинення його діяльності шляхом ліквідації, всі зобов'язання підприємства вважаються погашеними після завершення процедури ліквідації.

Підсумовуючи визначимо, що позитивний потенціал договору концесії, як перспективної форми державно-приватного партнерства, дозволяє залучити додаткові ресурси для розвитку і модернізації інфраструктури, надає можливість знизити навантаження на місцевий бюджет, розподілити ризики та забезпечити ефективне управління.

Література.

1. Про державно – приватне партнерство: Закон України від 01.07.2010 №2404-VI [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2404-17.1>
2. Грищенко С. Підготовка та реалізація проектів публічно-приватного партнерства: практичний посібник для органів місцевої влади та бізнесу / С. Грищенко // – К. : ФОП Москаленко О., 2011. – 140 с.
3. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-I, [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
4. Закон України «Про концесії» : від 16.07.1999 р., № 997– XIV – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/997-14>
5. Варнавский В. Г. Партнерство государства и частного сектора: формы, проекты, риски / В. Г. Варнавский // – РАН ; Институт мировой экономики и международных отношений – М. : Наука, 2005. – 315 с.
6. Яковлев П. А. Государственно-частное партнерство: анализ международного опыта и перспектив / П. А. Яковлев // Коммунальное хозяйство городов: научн.-технич. сборник. – К.: Техника – 2014. – № 92. – С. 323–331.
7. Delmon J. Private Sector Investment in Infrastructure: Project Finance, PPP Projects and Risk. The World Bank and Kluwer Law International. – 2009. – 640 p.
8. Public – Private Partnerships for research and innovation: An evaluation of Austrian Experience. [Електронний ресурс] / Р.: OECD. 2004 // Режим доступу: <http://www.oecd.org/dataoecd/49/17/25717078.pdf>
9. Про концесії на будівництво та експлуатацію автомобільних доріг : Закон України від 14 груд. 1999 р. № 1286-XIV // Відом. Верховної Ради України. – 2000. – № 3. – С. 21.
10. Дутко Н. Г. Розвиток державно-приватного партнерства у сфері житлово-комунального господарства / Н. Г. Дутко, О. І. Васильєва // Наук. розвідки з держ. та муніцип. упр-ння : зб. наук. праць АМУ – К. : 2012. – Вип. 2. – С. 37–48.

References.

1. The Verkhovna Rada of Ukraine (2010), The Law of Ukraine “On public-private partnership”, available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2404-17> (Accessed 25 February 2020).
2. Hryshchenko, S. (2011), *Pidhotovka ta realizatsiia proektiv publichno-pryvatnoho partnerstva: praktychnyj posibnyk dlia orhaniv mistsevoi vlady ta biznesu*, [Preparation and implementation of public-private partnership projects: a practical guide for local authorities and businesses], FOP Moskalenko O, Kyiv, Ukraine.
3. The Verkhovna Rada of Ukraine (2003), “The Commercial Code of Ukraine”, available at: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15> (Accessed 25 February 2020).
4. The Verkhovna Rada of Ukraine (1999), The Law of Ukraine “About concessions”, available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/997-14> (Accessed 25 February 2020).
5. Varnavskiy, V. H. (2005), *Partnerstvo hosudarstva y chastnoho sektora: formy, proekty, rysky* [Partnership between the state and the private sector: forms, projects, risks], Nauka, Moscow, Russia.
6. Yakovlev, P. A. (2014), “Public-private partnership: analysis of international experience and prospects”, *Kommunal'noe hozjajstvo gorodov*, vol. 92, pp. 323-331.
7. Delmon, J. (2009), Private Sector Investment in Infrastructure: Project Finance, PPP Projects and Risk, The World Bank and Kluwer Law International, Alphen aan den Rijn, Netherlands.
8. OECD (2004) “Public – Private Partnerships for research and innovation: An evaluation of Austrian Experience”, available at: <http://www.oecd.org/dataoecd/49/17/25717078.pdf> (Accessed 25 February 2020).
9. The Verkhovna Rada of Ukraine (1999), The Law of Ukraine “About concessions for construction and operation of highways”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1286-14> (Accessed 25 February 2020).
10. Dutko, N. H. and Vasyli'eva, O. I. (2012), “Development of public-private partnership in the sphere of housing and communal services”, Collection of scientific papers Of the Academy of Municipal Administration, vol.2, pp. 37- 48.

Стаття надійшла до редакції 26.02.2020 р.